

TIIVISTELMÄ

Keväällä 2025 toteutetussa viljelijäkyselyssä kartoitettiin hanhivahinkojen vaikutusta viljelyn kannattavuuteen ja mahdollisuuksiin Etelä-Karjalan alueella. Samalla kysyttiin viljelijöiden kokemuksia viranomaistyöstä ja vahinkojen korvausjärjestelmästä. Tavoitteena on tuoda viljelijän ääni kuuluville, kartoittaa kiinnostusta lintupeltoihin ja saada tietoa palveluiden ja korvausjärjestelmän kehittämiseksi. Kyselyn toteutti Ilmasta käsin – Pohjois-Karjalan hanhipeltohanke yhteistyössä Pohjois-Karjalan Maaseutupalvelun ja Etelä-karjalan Maaseututoimen kanssa.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	2
2. Kyselyn tulokset – Etelä-Karjala	3
2.1 Kyselyaineiston rakenne ja edustavuus	3
2.2 Hanhivahinkojen korvaaminen viljelijälle	4
2.2.1 Korvaus vahingoista ei kata uusintaviljelyn ja sadon laadun ja määrän vähenemisen kustannuksia	4
2.2.2 Lintupellot vaihtoehtona kompensoida hanhivahinkoja	5
2.3 Vipu-mobiilin ongelmat korostuvat itärajalla	6
2.4 Maaseutuviranomaisten toiminta	7
2.5 Hanhivahinkojen ennaltaehkäisy	7
2.6 Hanhivahingoilla on suuri vaikutus itäsuomalaisten tilojen kannattavuuteen ja toiminnan jatkuvuuteen	8
2.7 Kyselyn yhteenveto ja päätelmät – Etelä-Karjala	8

1. Johdanto

Valkoposkihanhi on sopeutunut monenlaisiin elinympäristöihin ja se on levinnyt laajasti pohjoiselle pallonpuoliskolle. Populaatio on kasvanut merkittävästi erityisesti Pohjois-Euroopassa, mikä on osittain seurausta siitä, että ne ovat sopeutuneet hyvin maatalousmaiden ja kosteikkojen tarjoamiin elinympäristöihin. Pohjois-eurooppalaisen Venäjällä pesivän hanhikannan muuttoreitti kulkee arktisilta pesimäalueilta Pohjanmeren ympäristöön talvehtimaan ja keväisin takaisin pohjoisille pesimäalueille.

Viimeisten vuosikymmenien aikana valkoposkihanhiiden massamuutto on siirtynyt kulkemaan itäisen Suomen kautta. Kannan kasvun ja ruokailukäyttäytymisensä takia valkoposkihanhiet aiheuttavat kevään ja syksyn muuttoaikoina laajoja vahinkoja viljelyksille pahimmillaan kymmenien tuhansien lintujen parvien verottaessa rehunurmea tai viljan oraita. Vahingot kohdistuvat varsinkin säilörehun ensimmäiseen satoon, mutta sadon menetystä voi tapahtua myös myöhemmin kasvukaudella syönnin vaikuttaessa myöhempään säilörehun laatuun ja määrään. Hanhiiden aiheuttamia maatalousvahinkojen korvausmäärä on kasvanut kannannousun myötä ja se on ollut huippulukemissaan vuonna 2022 noin neljä miljoonaa euroa. Viime vuosina hanhiiden viljelyksille aiheuttama vahinkoala on kasvanut ja siirtynyt esimerkiksi Pohjois-Karjalan läntisiin osiin mm. Polvijärvelle ja Outokumpuun, sekä Pohjois-Savon puolelle.

Valkoposkihanhi on tällä hetkellä sekä luonnonsuojelulain, että EU:n lintudirektiivin mukaan tiukasti suojeltu lintulaji, eikä sen maataloudelle aiheuttamia vahinkoja voida nykyisillä menetelmillä kokonaisuudessaan merkittävästi vähentää. Hanhipeltojen ja erilaisten hanhia vahingoittamattomien karkotusmenetelmien on todettu lievittävän niiden aiheuttamia haittoja ja konflikteja, mutta viljelijät kokevat silti, että se on vain osaratkaisu monin paikoin kestävämmäksi muuttuneeseen ongelmaan.

Hanhivahinkoalueiden uudet korvausjärjestelmät ovat olleet käytössä vuodesta 2023 uuden CAP-kauden alusta alkaen. Vahinkoja korvataan kahden järjestelmän kautta; *Rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennaltaehkäisemisen ja korvaamisen kautta* (RauLaKo, rahoitus ympäristöministeriön kautta) tai *ympäristökorvauksen lintupeltotoimenpiteestä* (Ruokavirasto, MMM). Osalla viljelijöistä on mahdollisuus ympäristösitoumuksen turvin perustaa lintupeltoja alueille, joilla on aiemmin todettu lintujen (joutsen, kurki, valkoposkihanhi) aiheuttamia viljelysvahinkoja. Näin pyritään houkuttelemaan lintuparvia lintupelloille ja vähentämään tärkeille tuotantopelloille syntyviä vahinkoja. Tämän rinnalla tärkeille tuotantopelloille on toteutettu paikoin laajamittaista karkotustoimintaa.

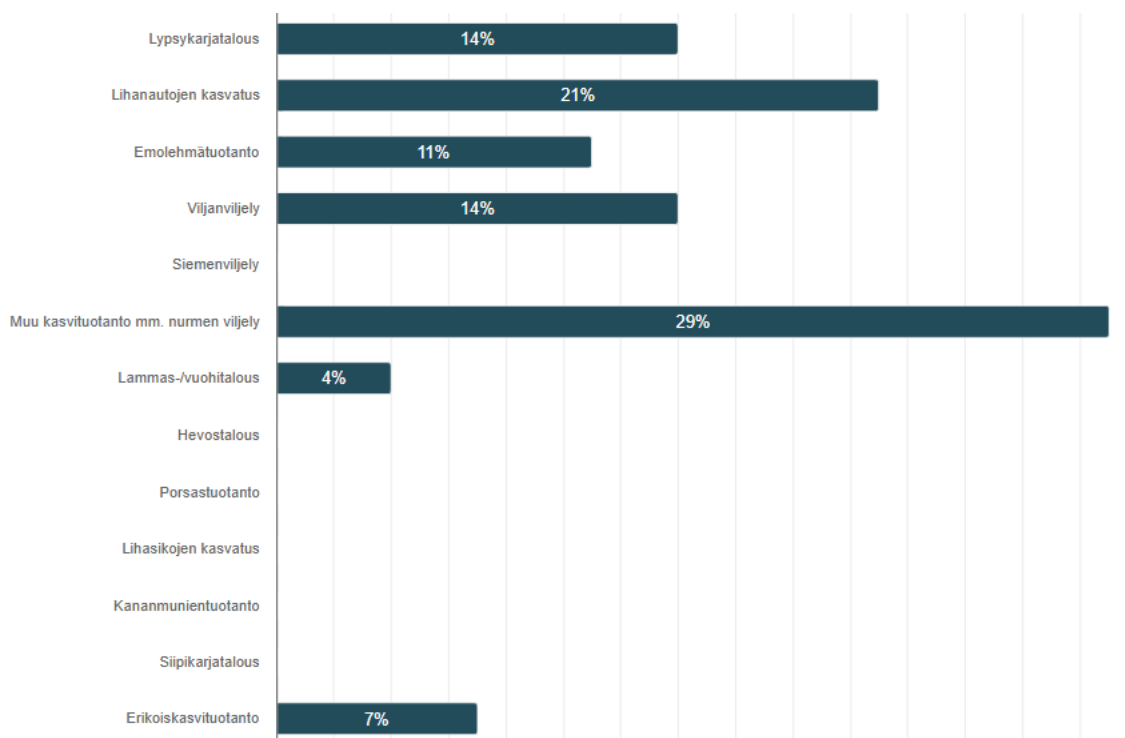
Hallitusohjelmassa linjataan suojellun valkoposkihanhen metsästysrajoitusten poistamisesta, vahinkojen korvaamisesta sekä lajien kansainvälisen suojelun muuttamisesta, ja saaliin hyödyntämisestä. Asiaa ratkovan maa- ja metsätalousministeriön työryhmän päätökset ovat siirtyneet jatkoajalle ainakin elokuun 2025 loppuun saakka. Työryhmän tavoitteena on laatia ehdotus metsästys- ja riistavahinkolain muuttamisesta tavoitteiden saavuttamiseksi, mutta keinot niiden saavuttamiseksi ovat olleet erimielisiä. Tuoreessa hallituksen ennakkoaikeiden linjauksessa kirjataan, että lintudirektiivin liitteiden muuttamisen menettelyä valkoposkihanhen osalta tarkasteltaisiin niin, että se mahdollistaisi liitteiden muuttamisen suotuisan suojelun tasolla olevien populaatioiden osalta nykyistä joustavammin. Valkoposkihanhen metsästyksen haetaan ratkaisua, jossa metsästyksellä voitaisiin vaikuttaa ko. lintulajien kantoihin. Samalla huolehditaan vahinkojen oikeudenmukaisesta korvaamisesta elinkeinonharjoittajille.

Hidas päätöksenteko ja paikallistason vaikutusmahdollisuuksien puute turhauttaa vakavista vahingoista kärsiviä viljelijöitä. Valkoposkihanhen metsästys haluttaisiin osaksi karkotusta ja kannanhoitoa. Hanhikanta on kuitenkin suuri ja metsästystä ei todennäköisesti voitaisi toteuttaa keväisin lintujen pesintäaikaan, joten rinnalla tarvitaan muitakin vahinkojen ennaltaehkäisykeinoja. Ympäristöministeriö rahoittaa paljon resursseja vaativaa hanhipaimentoimintaa ja sitä ovat toteuttaneet pääasiassa alueiden metsästysseurat. Määrärahojen riittävyys ja työvoimavaltaisen paimentoiminnan kustannukset ovat kuitenkin huolena, kun valkoposkihanhivahingot siirtyvät uusille läntisemmille alueille.

2. Kyselyn tulokset – Etelä-Karjala

2.1 Kyselyaineiston rakenne ja edustavuus

Valkoposkihanhikyselyn toteutti Ilmasta käsin – Pohjois-Karjalan hanhipeltohanke yhteistyössä Pohjois-Karjalan Maaseutupalvelun ja Etelä-Karjalan Maaseututoimen kanssa. Kysely lähetettiin sähköpostina yhteensä 117 hanhivahingoista kärsineelle Etelä-Karjalan maatilalle ja vastauksia saatiin 28 kappaletta, jolloin vastausprosentiksi saatiin 24 %. Kyselyyn vastanneista tiloista 53 % oli peltopinta-alaltaan yli 60 ha ja suurin osa vahinkotiloista sijoittuu Etelä-Karjalassa Parikkalan alueelle. 46 % kyselyyn vastanneista tiloista on karjatiloja, joille onnistunut nurmirehusato on ensiarvoisen tärkeä.

Kuva 1. Kyselyyn Etelä-Karjalassa vastanneiden hanhivahinkotilojen päätuotantosuunta (N=28).

2.2 Hanhivahinkojen korvaaminen viljelijälle

Valkoposkihanhivahinkoja korvataan tällä hetkellä kahden järjestelmän kautta. Rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennaltaehkäisemisen ja korvaamisen kautta (RauLaKo, rahoitus ympäristöministeriön kautta) tai ympäristökorvauksen lintupeltotoimenpiteestä (Ruokavirasto). Hanhivahinkokorvaus perustuu Ruokaviraston vuosittain vahvistettaviin normisatoihin ja yksikköhintoihin ja korvauskäytänteitä ohjaa laki rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennaltaehkäisemisestä ja korvaamisesta. Vaihtoehtoisena menetelmänä saada korvausta hanhivahingoista toimii vahinkopeltojen ilmoittaminen ympäristökorvauksessa lintupelloksi. Tämä mahdollisuus on käytettävissä niillä tiloilla, joiden alueelle lintupeltoja on kohdennettu.

2.2.1 Korvaus vahingoista ei kata uusintaviljelyn ja sadon laadun ja määrän vähenemisen kustannuksia

Vahinkoilmoituksen ja -korvaushakemuksen sähköinen asiointipalvelu koetaan pääosin toimivana välineenä ilmoittaa ja hakea vahinkokorvauksia (64 % vastanneista). Sähköisen järjestelmän kaavaketta toivottiin kuitenkin selkeämmäksi ja sen toimintaan ja löydettävyyteen toivottiin

parannuksia. Käytettävyyttä parantaisi esimerkiksi se, että ilmoitettavat peruslohkot saisi valittua suoraan kartalta. 39 % vastaajista toivoi korvausten käsittelyyn parannuksia ja käsittelyn nopeuttamista.

Vastanneista 61 % kokee, ettei nykyinen vahinkokorvaus kata kaikkia kuluja, joita koituu viljelysvahinkojen paikkaamisen, uusintakylvöjen ja rehunostojen takia. Kevään hanhimuuttoaikaan menetettyä rehuarvoltaan parasta ensimmäisen sadon nurmea on vaikea korvata. Huonommalla rehulla ja ensimmäisen sadon nurmen menetyksellä on kerrannaisvaikutuksia mm. maitotilojen maidon tuotantoon. Mikäli tila joutuu laajentamaan rehualaa tai kuljettamaan rehua muualta, koituu siitä lisäkustannuksia mm. lisääntyneiden polttoaine- ja rahtikulujen kautta. Lisäksi luomutuotannon lisäkorvaus puuttuu korvauskäytännöistä. Pahimmillaan hanhivahingoista johtuvat kustannukset nousevat niin suuriksi, että se vaikuttaa merkittävästi tilan kannattavuuteen.

	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
säilörehunurmi 0,05 €/kg	0,1	0,2	0,1	0,1	1,7	0,1
kuivaheinä 0,15 €/kg	0,2	0,3	0,2	0,2	2,3	0,1
kaura 0,23 €/kg	0,0	0,4	0,3	0,3	1,5	0,1
ruis 0,29 €/kg	0,3	0,4	0,3	0,3	1,3	0,1
rypsi 0,52 €/kg	0,0	0,7	0,5	0,6	2,4	0,3

Kuva 2. Kyselyn mukaan riittävä korvaus viljellyistä kasveista (Etelä-Karjala).

31 % vastanneista ilmoitti, ettei annetut normisadot vastaa tilan satotasoa. Vahinkojen korvaus perustuu Ruokaviraston vuosittain vahvistamiin normisatoihin, joka oli esimerkiksi vuonna 2023 Kaakkois-Suomessa säilörehunurmelle 15 600 kg/ha. Satotasoissa on tilakohtaista vaihtelua ja esimerkiksi karjatiloiilla rehunurmen satotasot pyritään saamaan korkeiksi rehunsaannin turvaamiseksi. Kun maatila panostaa viljelyyn ja sadon määrä näin paranee, ei korvausjärjestelmässä määritetty keskisato aina ole näillä tiloilla riittävä. Hanhien syönti vaikuttaa toisaalta osalla tiloista laskemalla satotasoa säännönmukaisesti joka vuosi alle ns. normisatotasoon.

2.2.2 Lintupellot vaihtoehtona kompensoida hanhivahinkoja

Viljelijä voi ilmoittaa kohdentamisalueella olevan lohkon lintupelloksi, mikäli peltoalaa on niille sallitulla kohdentamisalalla vähintään 10 ha. Viljelijä voi tarkistaa tilansa mahdollisen kohdentamisalan Vipu-palvelun karttatasolta. Lintupelloksi ilmoitettu peltolohko jätetään hanhille ruokailu- ja levähtämisalueeksi, eikä niitä karkoteta pois. Mikäli lohkolta havaitaan lintujen

aiheuttamia vahinkoja, maksetaan korvausta tällä hetkellä 600/€/ha/vuosi. Lintupeltoa tulee viljellä tavanomaisin viljelymenetelmin ja sadon voi hyödyntää, jos korjattavaa satoa jää hanhien laidunnuksen jälkeen. Vuonna 2024 lintupelloiksi ilmoitettua peltoalaa oli Etelä-Karjalan alueella vuonna 2024 yhteensä 992 hehtaaria (Lähde E-K:n Maaseututoimi).

Kyselyn perusteella lintupeltolohkoja oli ilmoittanut ympäristökorvauksen piiriin Etelä-Karjalassa 50 % kyselyyn vastanneista viljelijöistä. Heistä yhtä suuri määrä on aikeissa jatkaa sitoumusta myös tulevalla kaudella. Kuitenkin 25 % vastaajista on vielä epävarma, hakeeko lintupeltojen ympäristökorvausta tällä viljelykaudella. 36 % ilmoittaa lintupeltokorvauksen sopivan hyvin tai erittäin hyvin kompensoiman valkoposkihanhivahinkoja (43 % suhtautuu asiaan neutraalisti).

Tietyn kriteerein määritellyt lintupeltojen kohdentamisalat määrittelevät lintupeltokorvauksen oikeutettujen lohkojen sijainnin, eikä siihen sopivaa peltoalaa aina löydy tiloilta, joiden toimintaan ne sopisivat. Kiinnostusta lintupeltojen ympäristötukeen olisi 53 % vastanneista, jos kohdentamisalueita laajennettaisiin uusille vahinkoalueille.

2.3 Vipu-mobiilin ongelmat korostuvat itärajalla

Saadakseen korvausta lintupelloksi ilmoittamallaan loholla tai sen osalla viljelijän on havainnoitava pellollaan selvää kasvuston laadullista tai määrällistä vaurioitumista lintuparviin levähtämisestä ja ravinnonhankinnasta johtuen. Lohkon kasvuston vauriot tulee dokumentoida Vipu-mobiilin avulla otetuin kuvin.

48 % Kyselyyn vastanneista eteläkarjalaisista viljelijöistä on tyytyväinen Vipu-mobiilin toimintaan hanhivahinkojen dokumentoinnissa. Kuitenkin suurelle osalle vastanneista (52 %) Vipu-mobiilin käyttö oli aiheuttanut ongelmia. Esimerkiksi Vipu-mobiili ei aina paikanna kuvia oikein (GPS-häirintä tai muut puhelin- ja tietoliikenneyhteyksien ongelmat). Vahinkojen todentaminen lintupeltojen osalta on hankalaa, jos linnut ovat arkoja ja vaikeasti kuvattavia. Paikannuksen ongelmat korostuvat itärajan tuntumassa myös Pohjois-Karjalan alueella.

Vastauksissa tuli esiin myös Vipu-mobiilin kuvien laadun ongelmat. Sovellukseen toivottiin zoomausmahdollisuutta ja kuvan laadun parantamista, jolloin vahinkojen todentaminen olisi helpompaa.

2.4 Maaseutuviranomaisten toiminta

Kentällä toimiviin maaseutuelinkeinoviranomaisiin ollaan tyytyväisiä ja palvelu koetaan hyväksi. 68 % vastanneista on tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä maaseutuviranomaisten toimintaan. 32 % vastanneista eteläkarjalaisista viljelijöistä on tyytyväinen Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen toimintaan hanhiasioissa.

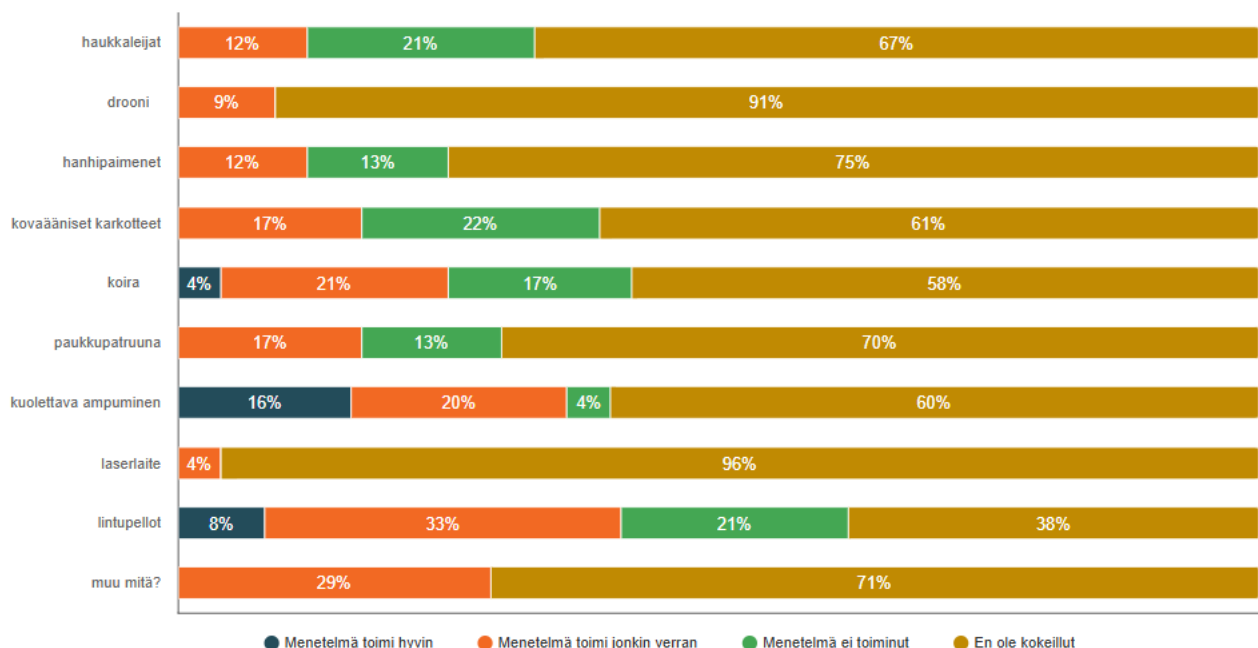
Mielipiteisiin maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön toiminnasta vaikuttaa vahvasti valkoposkihanhen suojelukysymys. Hidas päätöksenteko ja valkoposkihanhen suojelun tiukka tulkinta koetaan kestäättömänä ja karkotustoiminnan rinnalle toivotaan metsästystä. Kyselyn viljelijöistä 75 % on tyytymätön ministeriöiden toimintaan hanhivahinkoasioissa. Valtaosa viljelijöistä (86 % vastanneista) kannattaisi valkoposkihanhen metsästyksen sallimista.

Lakiehdotus hanhivahinkoasiassa on tällä hetkellä maa- ja metsätalousministeriön työryhmän käsiteltävänä, ja se tulee uudelleen käsittelyyn loppukesällä 2025. Ratkottaessa valkoposkihanhen riistalajiksi siirtoa päätetään samalla vahinkokorvausten säilyttämisestä ja korvausmenettelystä tulevaisuudessa. 57 % kyselyyn vastanneista viljelijöistä kannattaa maa- ja metsätalousministeriötä korvausasioiden hallinnointipaikkana Etelä-Karjalassa, mutta yli kolmasosa ei osannut sanoa, miten korvausten hallinnointi kannattaa järjestää.

2.5 Hanhivahinkojen ennaltaehkäisy

ELY-keskuksesta voi hakea tukea rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen ennaltaehkäisemiseksi. Avustus myönnetään vuosittain ympäristöministeriön osoittaman määrärahan puitteissa. Pääosa avustuksesta on tähän asti kohdennettu usean tilan yhteisesti toteutettuihin hanhipaimenhankkeisiin hanhivahinkoalueilla. Tuen saamiseksi on arvioitu käytettävissä olevia resursseja ja työvoimaa, alueen vahinkohistoriaa, hankkeen hehtaarikustannuksia ja hankkeen toteuttamiskelpoisuutta. Tukea voi hakea myös tilakohtaisesti valkoposkihanhen karkottamiseen käytettäviin laitteisiin esimerkiksi äänikarkottimiin.

Hanhien karkottamiseksi on kokeiltu monenlaisia keinoja ja huomattu, että usean erilaisen karkotuskeinon yhdistelmä toimii parhaiten. Hanhet tottuvat nopeasti erilaisiin ääni- ja valokarkottimiin ja niiden käyttö laajoilla peltokokonaisuuksilla on hankalaa. Luonnonvarakeskuksen suosituksissa hanhi- ja karkotuspelto-konsepti, jossa aktiivisella karkotustoiminnalla häiritään hanhia pois tuotantopelloilta, on todettu nykyisellä valkoposkihanhen suojelutasolla toimivaksi tavaksi ennaltaehkäistä valkoposkihanhen aiheuttamia maatalousvahinkoja.

Kuva 3. Kokeillut Hanhivahinkojen ennaltaehkäisykeinot ja niiden hyödyllisyys haastateltujen viljelijöiden kommentoissa Etelä-Karjalassa (valkoposkihanhen kuolettava ampuminen on ollut mahdollista syksyn 2021 poikkeusluvilla). Muita kokeiltuja keinoja olivat mm. lippusiima- ja ihmishahmo-/cd-levypelättimet. N=27.

2.6 Hanhivahingoilla on suuri vaikutus itäsuomalaisten tilojen kannattavuuteen ja toiminnan jatkuvuuteen

Vastaajista 57 % kertoo hanhivahinkojen vaikuttavan paljon tai erittäin paljon tilan toiminnan jatkumiseen ja kannattavuuteen. Viljelijät pitävät metsästystä välttämättömänä kannanhoidollisena toimena, jolla voitaisiin suojata tuotantopeltoja ja parantaa karkotuksen tehoa. Ympäristöministeriön tuoreessa selvityksessä todetaan, että vahinkojen merkittävä vähentäminen edellyttäisi populaation kasvun rajoittamista ja lajin poistamista vallitsevan suojelustatuksen piiristä kansainvälisten sopimusten ja EU-lainsäädännön nojalla.

2.7 Kyselyn yhteenveto ja päätelmät – Etelä-Karjala

Kyselyyn vastasi 28 Etelä-Karjalan hanhivahinkoalueen viljelijää ja kyselyn vastausprosentti oli 24 %. Näistä 46 % on karjatiloja. Kyselyn perusteella valkoposkihanhen aiheuttamat vahingot ovat merkittävä ongelma varsinkin Parikkalassa, josta vastaajista oli 86 %. Lähes 57 % vastaajista ilmoitti

hanhivahingoilla olevan suuri tai erittäin suuri vaikutus tilan jatkuvuuteen ja kannattavuuteen. Vahingoista koituvat lisäkustannukset ovat mittavia eivätkä nykyiset korvausjärjestelmät ja ennaltaehkäisykeinot ole riittäviä. Viljelijät toivovat parannuksia korvauksiin sekä metsästyksen sallimista osana hanhivahinkojen hallintaa. Etelä-Karjalassa tulokset olivat samansuuntaisia vastaavan Pohjois-Karjalan kyselyn kanssa.

Itäsuomalaisilla maatiloilla joudutaan sopeuttamaan tuotantoa monen eri tekijän vaikutuksesta, mikä vaikuttaa toiminnan kannattavuuteen. Hanhivahingot ovat varsinkin Parikkalan alueella merkittävä kannattavuuteen ja jatkuvuuteen vaikuttava tekijä. Sopeutuminen muuttuviin olosuhteisiin on maatilojen selviytymisen kannalta ensiarvoisen tärkeää. Sopeutumista tukeva korvausjärjestelmä, vahinkojen ennaltaehkäisy ja asiantuntijatuki edistävät samalla alueen huoltovarmuutta ja tukevat nuoria viljelijöitä eteenpäin epävarmoissa olosuhteissa. Kyselyn pohjalta maatalouden tuotantorakenne on Etelä-Karjalassa monipuolisempi verrattessa Pohjois-Karjalaan. Tällä voi olla merkitystä myös hanhivahinkoalueella viljelemiseen.

Lintupeltojen perustaminen ympäristötuen turvin on yksi keino kompensoida hanhivahinkoja. Lintupellot voivat olla maatiloille välttämätön keino toiminnan sopeuttamisessa vaikeassa hanhitilanteessa. Hanhille sallittuja lintupeltoja tarvitaan myös lintujen levähtämis- ja ruokailupaikoiksi alueilla, joilla harjoitetaan laajaa hanhipaimentoimintaa.

Varsinkin itärajalla korvausten hakemista ja vahinkojen todentamista hankaloittaa GPS-paikannuksen ongelmat. Häiriöt vaikeuttavat hanhivahinkojen dokumentointia VIPU-mobiilin avulla ja ne koskettavat 52 % Etelä-Karjalan vahinkotilaa. Maaseutuviranomaisilla on tärkeä rooli auttaa vahingosta kärsivää viljelijää mm. korvausasioiden neuvonnassa ja vahinkojen todentamisessa ja lausunnoissa nopean muutoksen keskellä. Maaseutuviranomaisten toimintaan ollaankin laajalti tyytyväisiä. Kaakkois-Suomen Ely-keskuksen sähköinen asiointipalvelu koetaan pääosin toimivaksi, mutta maksatuksiin toivotaan nopeuttamista ja parannuksia. Kaukana maaseudun toimijoiden arjesta olevien ministeriöiden ja valkopoiskihanhityöryhmän toiminnan viljelijät kokevat hitaaksi ja epäoikeudenmukaiseksi. Ratkaisuja etsittäessä monen viljelijän tilanne on huonontunut vuosi vuodelta ja ongelma on levinnyt laajemmalle.

Hanhivahinkojen ennaltaehkäisyssä on kokeiltu erilaisia hanhien karkotuskeinoja, mutta onnistunut karkottaminen vaatii paljon resursseja, pitkäjänteisyyttä ja monien keinojen yhdistämistä. Hanhien aktiivinen lähestyminen ja häirintä yhdistettynä muihin menetelmiin on tällä hetkellä toimivin tapa ennaltaehkäistä vahinkojen syntymistä. Vahinkojen merkittävä vähentäminen vaatisi kuitenkin viljelijöiden mielestä hanhipopulaation kasvun rajoittamista ja sen metsästyksen sallimista.

Lähteet:

Forsman, Jukka; Hiedanpää, Juha; Jokinen, Mikko (2024); Hanhipellot ovat toimiva tapa hallita valkoposkihanhiin maataloudelle aiheuttamia vahinkoja. Policy Brief. Luonnonvarakeskus.

Pohjois-Karjalan ELY-keskus; Pohjois-Karjalan maaseuturahoituksen vuosikatsaus 2024, EU:n maatalous- ja maaseuturahoitus 2023–2027.

Vallinheimo, Eija (2025), Suomi tahtoo aloittaa valkoposkihanhiin ja merimetson metsästyksen vahinkojen takia. Maaseudun Tulevaisuus 28.3.2025.

Ympäristöministeriö; Perusmuistio EU/191/2025-YM-1. Lintudirektiivin tarkistaminen valkoposkihanhiin ja merimetson suojelun osalta; ennakkovaikuttaminen. 21.3.2025.